

Täysistunto

Tiistai 6.10.2020 klo 14.02—20.20

5. Hallituksen esitys eduskunnalle lainsäädännöksi työttömyyskassojen taloudellisten toimintamahdollisuuksien turvaamisesta

Hallituksen esitys HE 138/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

15.43 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan työttömyyskassalain muuttamista, työttömyyskassalain väliaikaista muuttamista ja lisäksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain väliaikaista muuttamista.

Työttömyyskassalakiin ehdotetaan nostettavaksi työttömyyskassojen rahoitusastetta koskevat edellytykset, joista nyt määrätään Finanssivalvonnan määräys- ja ohjekokoelmassa. Samoin työttömyyskassalakiin ehdotetaan sisällytettäväksi säännökset työttömyyskassan talouden tervehtyttämissuunnitelmasta, menettelystä, joka nyt perustuu Finanssivalvonnan vakiintuneeseen soveltamiskäytäntöön. Näitä muutoksia esitetään toistaiseksi voimassa oleviksi, eikä asiantilan sisältö tosiasiallisesti muuttuisi.

Esityksen sydän on kuitenkin ratkaisuehdotus työttömyyskassojen taloudellisten toimintamahdollisuuksien turvaamiseksi. Kuluvan vuoden toisessa ja neljännessä lisätalousarviossa tähän tarkoitukseen on jo myönnetty rahoitusta yhteensä 60 miljoonaa euroa. Summasta 20 miljoonaa on tarkoitettu covid-19-epidemian myötä kasvaneesta hakemismäärästä ja sen käsittelystä kasvaneen hallinnollisen kustannuksen vaikutuksen lieventämiseen. 40 miljoonaa euroa puolestaan on kohdistettu palkansaajia vakuuttavien työttömyyskassojen epidemian ja työttömyysturvalakiin tehtyjen muutosten vuoksi kasvaneesta etuusmenosta syntyvän kassan oman rahoitusosuuden osittaiseen kompensointiin.

Näiden jo myönnettyjen rahojen lisäksi hallitus on budjettiriihen yhteydessä päättänyt esittää, että vastaava kasvaneen etuusmenon aiheuttaman oman rahoitusvastuun kasvu korvattaisiin osittain myös yrittäjiä vakuuttavalle työttömyyskassalle. Tähän tarkoitukseen vuoden seitsemännessä lisätalousarvioesityksessä tullaan ehdottamaan 2,2 miljoonan euron määräistä summaa.

Työttömyyskassat ovat epidemian vaikutusten, kasvaneen työttömyyden ja lomautusten, vuoksi taloudellisesti kovilla. Myös työttömyysturvalakiin tehdyt muutokset, joilla on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 124/2020 vp

turvattu epidemian vuoksi tuloa vaille jääneiden työttömien toimeentuloa, ovat lisänneet etuusmenoja ja kassojen itse rahoittamaa osuutta tästä etuusmenosta.

Viime vuonna tähän vuoteen valmistautuessaan näkymä oli monella työttömyyskassalla hyvin toisenlainen. Työttömyyskassat eivät omassa taloudessaan ole voineet varautua niihin vaikutuksiin, joita epidemialla ja epidemian hillitsemiseksi tehdyillä toimilla on niiden jäsenistön työllisyyteen ollut.

Näillä esitetyillä muutoksilla ratkaistaan säädöstarve, joka edellä todettujen varojen jakamiseen tarvitaan. Työttömyyskassoissa on parhaillaan käynnissä ensi vuoden talousarvion ja siihen liittyvän jäsenmaksuesityksen valmistelu. Tämän kokonaisuuden tavoitteena on, että varatut rahat voitaisiin jakaa työttömyyskassoille jo tämän vuoden puolella aikataulussa, jossa kassat voisivat huomioida valtion niille myöntämiä poikkeuksellisia lisärahoitusosuuksia jo tulevia jäsenmaksuesityksiä tehdessään.

Tässä tarkoituksessa lait ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Työttömyyskassoille suunnattu lisärahoitus olisi kertaluonteinen, ja tämän vuoksi varojen jakamista koskevat säännökset olisivat voimassa tämän vuoden loppuun saakka. Työttömyyskassan mahdollisen alijäämän käsittelyä koskevien säännösten ehdotetaan kuitenkin olevan voimassa ensi vuoden loppuun. Näin vältetään tilanne, jossa valtio ennakkoon työttömyyskassoja tuettuaan joutuisi vielä viimesijaiseksi alijäämän täydennyksen rahoittajaksi, jos työttömyyskassojen tilanne loppuvuoden aikana tällä hetkellä ennakoimattomasti vielä heikkenisi.

15.47 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin ministeri totesi, tässä kahdessa asiassa siirretään Finanssivalvonnan käytäntöjä tänne lainsäädäntöön, eli kun puhutaan näistä säännöksistä talouden tervehdyttämisestä ja myöskin rahoitusastetta koskevista määräyksistä, ja sinällänsä asioitten hoitamisessa mikään ei varsinaisesti muutu. Mutta sitten tämän esityksen pihvi liittyy niihin eduskunnan lisätalousarvioissa jo myöntämiin rahoihin, jotka kertovat siitä, että todellakin epidemia on aiheuttanut lisääntyvää työttömyyttä ja sitä myöten myöskin sitten kassojen omarahoitustarve on suuri, ja nämä rahoitusosuudet valtio nyt sitten haluaa olla tässä tilanteessa kompensoimassa.

Tässä yhteydessä ei voi välttää sitä keskustelua, että olisi syytä harkita ansiosidonnaisen työttömyysturvan ulottamista kaikille. Me näemme tässäkin tilanteessa, että valtio on auttamassa näitä työttömyyskassoja, jolloinka on vaikea ajatella, miksi meidän lainsäädäntömme ja käytäntömme ovat lähteneet sille tielle, että me emme katso, että ansiosidonnainen työttömyysturva kuuluisi kaikille eikä vain sitten kassojen jäsenille.

Olisin myöskin ministeriä halunnut kiittää tulevasta esityksestä — esityksestä, mikä tulee sitten lisätalousarviossa numero 7 — joka liittyy tähän yrittäjien työttömyysturvaan, vaikka se ei vielä olekaan realisoitunut, koska kyllä täytyy sanoa, että tämän epidemian aikana yksi sellainen, voisiko sanoa, kenties suurimmista työttömyysturvaan liittyvistä muutoksista liittyy kuitenkin siihen, että yrittäjille työttömyysturva on auennut. Kyllä meidän täytyy sosiaaliturvaa pohtivassa parlamentaarisessa komiteassa tämäkin jollakin tavalla ottaa huomioon ja miettiä, mikä on se tulevaisuuden tapa, millä yrittäjien työttömyysturvasta tullaan huolehtimaan. Me olemme nähneet tässä vuosien varrella, että soviteltu päiväraha ei ole kyllä aina mikään onnistunut vaihtoehto. Sitten toisaalta, kun tässä tilanteessa oikeasti joillakin yrittäjillä on totaalisesti loppunut yritystoiminta, niin on äärimmäisen tärkeää, että meiltä on löytynyt nopeasti tällainen malli, millä on päästy tässä tilanteessa yrittäjien ahdinkoa auttamaan. Mutta tämä on sellainen, voisiko sanoa, työ, jossa toivon, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 124/2020 vp

sitten mietitään pidemmälle, myöskin koronan jälkeiseen aikaan, miten pystymme tulevaisuudessakin tästä yrittäjien työttömyysturvasta huolehtimaan ja saamaan lainsäädännön siitä ja sitten toisaalta huolehtimaan siitä, että heidän yritystoimintansa pystyisi tämän ahdingon jälkeen jatkumaan.

15.50 Merja Kyllönen vas: Arvoisa rouva puhemies! Jo aiemmissa käsittelyissä oli hyvinkin vahvasti esillä tämä yrittäjien mahdollisuus päästä myöskin osalliseksi lisärahoituksesta tämän yrittäjäyryskassan osalta, ja kiitän kyllä hallitusta siitä, että nyt näissä uusissa esityksissä asia on huomioitu ja hätä otettu vakavasti.

Edustajakollega Essayahia haluan lohduttaa, että meiltähän eduskuntaryhmän puheenjohtaja Arhinmäen suulla luvattiin jo aktiivisuutta ainakin oman puolueemme osalta siihen, että olemme valmiita laajentamaan ansiosidonnaista kaikille, kunhan myöskin työttömyys ja kassan jäsenyys koskettavat kaikkia toimijoita ja syntyy sitten myöskin lakisääteinen kontakti näihin työttömyysvakuutusmaksuihin. Näihin varmaan päästään vielä jatkossa käsiksi.

15.51 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Pidän tärkeänä, että työttömyyskassojen taloudelliset toimintamahdollisuudet turvataan, ja näin ollen tämäkin lakiesitys on hyvä. Nos-taisin tässä yhteydessä kuitenkin kaksi lisäasiaa esille, ja ensimmäinen niistä on se, että olen ymmärtänyt niin, että hallituksen työllisyystoimissa on esitetty tuhatta uutta henkilöä TE-keskuksiin. Toivoisinkin, ministeri, että ottaisitte harkintaan sen, että kaikki nämä henkilöt eivät menisi TE-keskuksiin vaan että pohdittaisiin myöskin heidän sijoittamistaan esimerkiksi työttömyyskassoihin sekä muihin tällaisiin yrityksiin, jotka tuntevat markkinoita ja pystyvät sijoittamaan työttömäksi joutuneita henkilöitä. Samoin näillä työttömyyskassoilla on hyvä tuntemus omista kassojen jäsenistä, ja he pystyvät ehkä paremmin auttamaan työttömiksi jääneitä henkilöitä kuin TE-keskukset.

Arvoisa puhemies! Toinen asia tässä yhteydessä on se, että aika monella alalla, muun muassa matkustusalalla ja majoitustoiminnassa, 200 lomautuspäivää alkaa tulla täyteen näihin aikoihin tässä syys—lokakuun tienoilla, ja se tarkoittaa sitä, että monet näistä henkilöistä, jotka ovat tämän ajan olleet lomautettuina, voivat katsoa tulleen irtisanotuiksi, ja se voi varsinkin pienet työnantajat saattaa aikamoisiin talousvaikeuksiin ja jopa konkurssiin. Näin ollen toivoisin, arvoisa ministeri, että voisitte hallituksessa puhua sellaisesta mahdollisuudesta, että tätä 200:aa lomautuspäivää voitaisiin pidentää esimerkiksi 300:aan tai 400 päivään, koska meillä on useita aloja, jotka kärsivät tavallistakin enemmän näistä matkustusrajoituksista ja kokoontumisrajoituksista, jotka edelleen koskettavat vielä hamaan tulevaisuuteen tai ainakin ensi vuoden puolelle monia toimialoja. Näin ollen tällainen lisäsäädös varmasti auttaisi näitä yrityksiä ja myöskin niissä toimivia henkilöitä selviytymään.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Pekonen, 2 minuuttia.

15.53 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos edustajille hyvistä puheenvuoroista. Kuten olen aikaisemminkin täällä salissa todennut, jatkoselvitys tästä yleisestä ansioturvasta tulee valmistumaan ensi vuonna, ja johtopäätösten aika on sitten selvityksen jälkeen. Tällä hetkellä me elämme kuitenkin olemassa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 124/2020 vp

olevan järjestelmän puitteissa ja turvaamme tätä kautta ihmisten toimeentulon nyt kriisin keskellä.

Edustaja Essayahin huomiot yrittäjien työttömyysturvan vahvistamiseksi ovat erittäin tärkeitä, ja näiden selvittäminen sotu-komiteassa, johon edustaja viittasi, on meidän kaikkien yhteinen asia.

Kiitän edustaja Kaumaa näistä evästyksistä. Nämä mainitsemanne asiat kuuluvat ministeri Haataisen tontille, mutta tästä ne kulkevat myöskin keskusteluun hallituksen sisällä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.